

Ondernemersonderzoek zondagopenstelling Hattem

Rapport I&O Research

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/027

Datum

februari 2024

Opdrachtgever

Gemeente Hattem

Auteurs

Daphne Martens
Robert Nordeman

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksverantwoording	5
1.3 Leeswijzer	6
2 Resultaten	7
Winkeliers die niet open willen hechten belang aan vaste rustdag	8
A Achtergrondkenmerken winkeliers	14
B Vragenlijst	16

Samenvatting

De gemeente Hattem heeft I&O Research gevraagd om een peiling uit te voeren onder winkeliers om te onderzoeken of winkeliers behoefte hebben aan de mogelijkheid om op zondag de winkels te openen, op hoeveel zondagen winkeliers open zouden willen en op welke tijdstippen.

De winkeliers in de gemeente Hattem hebben tussen 25 januari en 12 februari 2024 de mogelijkheid gehad om deel te nemen aan de enquête. Zij kregen een brief (bij bijna alle winkeliers persoonlijk overhandigd) met het verzoek de vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst kon zowel online (via een unieke link) als schriftelijk. Na twee weken zijn alle winkeliers die nog niet hadden deelgenomen opnieuw bezocht en verzocht om de vragenlijst alsnog in te vullen c.q. de ingevulde vragenlijst in te leveren. In totaal hebben 50 winkeliers (respons van 70%) meegedaan aan het onderzoek. De resultaten van de enquête zijn representatief voor de totale populatie.

Zes op de tien winkeliers in Hattem (62%) geven aan zelf niet open te willen op zondag. Een tiende (10%) wil graag (elke) zondag open, drie op de tien (28%) willen wel op zondag open, maar niet elke zondag. Onder winkeliers in de binnenstad is de wens om op zondag open te gaan groter dan onder winkeliers die buiten de binnenstad zijn gevestigd. De helft van de winkeliers die niet op zondag open willen, hecht aan zondag als vaste rustdag. Van de ondernemers die wel op zondag open willen, geven zes op de tien (58%) aan dat ze een bijdrage willen leveren aan de levendigheid van de binnenstad en ongeveer de helft wil voorkomen dat klanten op zondag naar winkels gaan die wel open zijn.

Vier op de tien zouden graag zowel in de zomerperiode als rondom feestdagen een aantal zondagen open willen. De meeste winkeliers die op zondag open willen (79%) geven de voorkeur aan een openingstijd van 12:00 uur tot 17:00 uur.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Winkeltijdenverordening Hattem¹ stelt expliciet dat er op zon- en feestdagen een verplichte sluiting geldt voor winkels. Op feestdagen kan het college hiervan ontheffing verlenen maar niet op zondagen en eerste kerstdag. In het bestuursakkoord Hattem 2022-2026² staat dat een afgebakende zondagopenstelling van winkels de kwaliteit van de beleving van de binnenstad mogelijk kan versterken. Dit levert echter volgens het college wel spanning op met de ambitie om te werken aan de groei in kwaliteit die de gemeente Hattem nastreeft en de rust en reflectie die mens en maatschappij ook nodig hebben om te ontwikkelen. Bovendien stelt het college dat de mogelijkheid om overal en altijd aankopen te doen niet bijdraagt aan duurzaamheid. Hattem kent daarnaast veel kleinere winkels en speciaalzaken, die minder vaak geneigd zijn om op zondag open te gaan. Als een zondagopenstelling niet door het grootste deel van de ondernemers benut zou gaan worden, leidt het slechts tot versnippering van het aanbod en doet het afbreuk aan de sfeer en beleving van de binnenstad, zo oordeelt het college.

Daarom wil de gemeente Hattem zorgvuldig onderzoeken of er onder winkeliers behoefte is aan een zondagopenstelling. Daarnaast wil de gemeente weten over hoeveel zondagen en welke tijdstippen het zou moeten gaan volgens winkeliers.

1.2 Onderzoeksverantwoording

De gemeente Hattem heeft I&O Research gevraagd een peiling onder winkeliers uit te voeren. De dataverzameling vond plaats tussen 25 januari en 12 februari. Voor het adressenbestand van winkeliers heeft I&O Research gebruik gemaakt van de Provinciale Werkgelegenheidsenquête provincie Gelderland (PWE). Winkels³ op deze lijst zijn gecontroleerd en voorgelegd aan de gemeente Hattem. Dit leverde een lijst met 70 winkels op. Bij het uitdelen van de vragenlijsten is nog een winkel toegevoegd die niet op de lijst stond maar wel ter plekke werd aangetroffen.

De winkeliers kregen een brief met het verzoek de vragenlijst in te vullen. Het grootste deel van de winkeliers kreeg de brief persoonlijk overhandigd op 25 januari 2024, in enkele gevallen is de brief in de brievenbus gedaan. Het invullen van de vragenlijst kon zowel online (via een unieke link) als schriftelijk. Na twee weken (op 8 februari) zijn alle winkeliers die nog niet hadden deelgenomen opnieuw bezocht en verzocht om de vragenlijst alsnog in te vullen c.q. de ingevulde vragenlijst in te leveren.

Er is een respons behaald van 50 winkeliers, een responspercentage van 70 procent (Tabel 1.1). De intensieve benadering van langsbrengen en ophalen van vragenlijsten leidt doorgaans tot een responspercentage van boven de 50 procent, wat erg hoog is voor onderzoek onder ondernemers. De behaalde respons in dit onderzoek is vergelijkbaar met eerdere onderzoeken die I&O Research uitvoerde met deze methode van halen en brengen. De respons kent een goede spreiding over alle segmenten (branche en omvang) (Tabel 1.1).

¹ [Verordening winkeltijden | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)

² https://www.hattem.nl/Bestuur_en_organisatie/College_van_B_W/Bestuursakkoord_2022_2026/Het_centrum_van_Hattem

³ Hieronder vallen ook kapperszaken in centrumgebieden

Hierdoor is het niet nodig om de uitkomsten te wegen naar ondernemerskenmerken en is het mogelijk een betrouwbaar beeld te geven van de mening van winkeliers in Hattem als geheel. Het aantal deelnemende winkels is niet voldoende groot om de resultaten uit te splitsen naar grootte of branche. Dit zou mogelijk tot individuele winkeliers herleidbare uitkomsten opleveren.

Tabel 1.1 Respons ondernemers naar branche en omvang

	Benaderd	Respons (aantallen)	Respons (percentage)
dagelijkse artikelen (supermarkten, drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)	12	7	58%
mode en luxe (kleding, schoenen, warenhuizen, juweliers, elektronica)	20	14	70%
in en om het huis (bloemen, wonen, doe-het-zelf, boeken, speelgoed, sport)	16	14	88%
overige detailhandel (fietsenwinkels, tweedehands, opticiens, specifiek aanbod zoals antiek)	14	9	64%
kappers	9	5	56%
onbekend		1	
1 werkzame persoon	17	13	76%
2 t/m 4 werkzame personen	37	28	76%
5 of meer werkzame personen	12	8	67%
onbekend	5	1	20%
Totaal	71	50	70%

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de resultaten van de vragen over de behoefte aan een zondagopenstelling, redenen om wel of niet open te gaan, gewenste frequenties en tijdvensters. In bijlage A is een overzicht te vinden van achtergrondkenmerken die in de vragenlijst zijn uitgevraagd. Bijlage B bevat de vragenlijst zoals deze naar winkeliers is verstuurd.

2 Resultaten

In dit hoofdstuk staan de resultaten uit de enquête. Het gaat in op de behoefte van winkeliers om open te gaan op zondag, redenen waarom winkeliers wel of niet open willen op zondag en op hoeveel zondagen en welke tijdstippen winkeliers hun winkel open zouden willen stellen.

2.1 Behoeft winkeliers

Vier op de tien willen open op zondag, zes op de tien niet

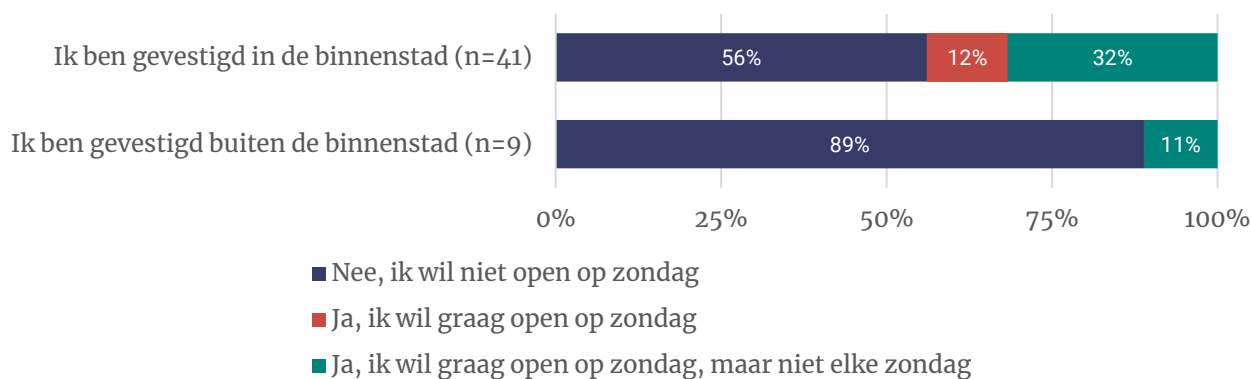
Zes op de tien winkeliers in Hattem (62%) geven aan zelf niet open te willen op zondag. Een tiende (10%) wil graag (elke) zondag open, drie op de tien (28%) willen wel op zondag open, maar niet elke zondag.

Figuur 2.1 Als winkels in gemeente Hattem open zouden mogen op zondag, zou u dan open gaan? (n=50)

De wens om op zondag open te gaan is groter onder winkeliers in de binnenstad dan onder winkeliers die buiten de binnenstad zijn gevestigd. Van de winkeliers die in de binnenstad zijn gevestigd geeft 56 procent aan niet op zondag open te willen, 44 procent wil wel op zondag open. Van de winkeliers die buiten de binnenstad zijn gevestigd geven negen op de tien (89%) aan dat ze niet open willen op zondag, een tiende (11%) wil dit wel.

Figuur 2.2 Als winkels in gemeente Hattem open zouden mogen op zondag, zou u dan open gaan? Uitgesplitst naar locatie

2.2 Redenen om wel/niet open te willen

Winkeliers die niet open willen hechten belang aan vaste rustdag

De helft van de winkeliers die niet op zondag open willen (48%), geeft aan dat hij of zij belang hecht aan zondag als vaste rustdag. Bijna de helft (45%) wil (ook) niet open om economische redenen, hij of zij verwacht geen omzetverhoging of verwacht dat het niet rendabel is om op zondag open te gaan. Vier op de tien (42%) verwachten geen personeel beschikbaar te hebben of wil niet open om sociale redenen. Een derde (35%) wil niet open op zondag om persoonlijke redenen, zoals geloofsovertuiging. Zes procent heeft een andere reden ingevuld, hierin wordt verplaatsing van de omzet als belangrijkste reden genoemd.

Figuur 2.3 Wat zijn de belangrijkste redenen dat u niet wilt openen op zondag? Meerdere antwoorden mogelijk (n=31)

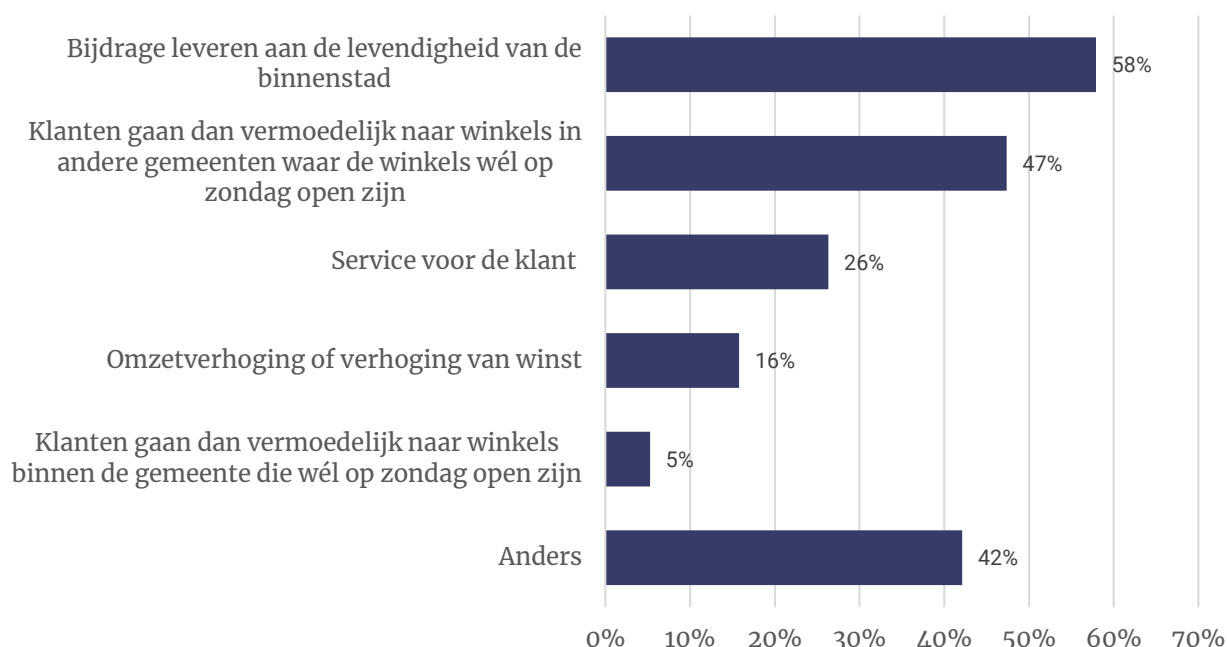

Winkeliers die wel open willen, willen levendigheid in binnenstad

Van de ondernemers die wel op zondag open willen, geven zes op de tien (58%) aan dat ze open willen om een bijdrage te leveren aan de levendigheid van de binnenstad. Bijna de helft (47%) wil open om te voorkomen dat klanten naar winkels in andere gemeenten gaan waar de winkels wel op zondag open zijn. Vier op de tien (42%) noemen een andere reden, deze lopen uiteen. Een aantal voorbeelden:

- “Mee kunnen doen met collega winkels die ook een aantal zondagen per jaar open zijn.”
- “Meegaan met de tijd! Niet worden ingehaald door omliggende steden/dorpen.”
- “Omdat ik een vrij mens ben en zelf wil bepalen wat ik op mijn zondag doe.”
- “Principieel recht.”
- “Veel toeristen als klant. Horeca en musea wel open op zondag dan ook detailhandel open. Toeristen snappen niet waarom er niet meer te beleven is, niet open is niet meer van deze tijd.”

Figuur 2.4 Wat zijn de belangrijkste redenen dat u wel open zou willen op zondag? Meerdere antwoorden mogelijk (n=19)

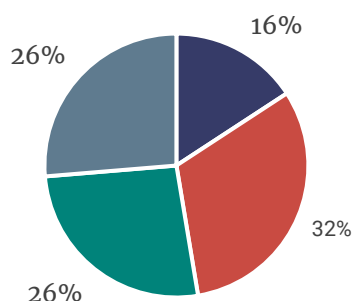
2.3 Frequentie en tijdstippen

Meeste winkeliers willen niet elke zondag open

Zestien procent van de winkeliers die wel op zondag open willen, wil het liefst elke zondag open. Een derde (32%) wil graag meer dan zes koopzondagen, maar niet elke zondag open. Een kwart (26%) wil maximaal zes koopzondagen. Een kwart (26%) heeft gekozen voor de antwoordoptie 'anders', de meeste noemen hier dat ze zelf de vrijheid willen om te bepalen hoe vaak ze open gaan. Een aantal voorbeelden:

- “Geen idee maar ik wil zelf kunnen bepalen of ik wel of niet open ga op zondag.”
- “Vrije keuze bijvoorbeeld zomerseizoen en als een kerst op maandag en dinsdag valt.”
- “Vrijheid voor ondernemers om zelf keuze te maken of hij/zij wel of niet open wil!”

Figuur 2.5 Hoe vaak zou u open willen op zondag? (n=19)

- Ik zou graag elke zondag open willen
- Ik zou graag meer dan zes koopzondagen willen, maar niet elke zondag
- Ik zou graag maximaal zes koopzondagen willen
- Anders

Vier op de tien willen zowel in zomerperiode als rondom feestdagen open

Vier op de tien winkeliers die op zondag open willen (37%) zouden graag zowel in de zomerperiode als rondom feestdagen op zondag open willen. Een tiende (11%) wil gedurende het hele jaar open kunnen op zondag. Nog een tiende (11%) heeft geen voorkeur. Een kwart (26%) geeft een ander antwoord. Een aantal voorbeelden:

- “Voor nu zou ik amper open zijn maar ik wil alle mogelijkheden open houden voor de toekomst.”
- “Open op zondagen dat franchisegever aangeeft.”

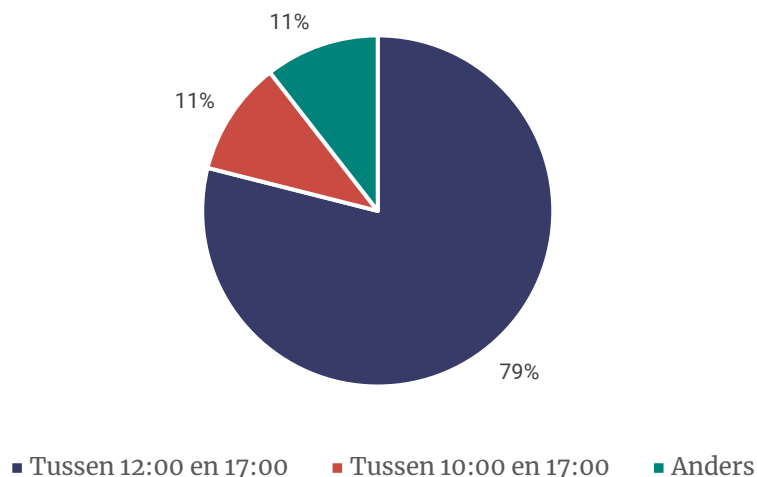
Figuur 2.6 Zou u het hele jaar open willen, of alleen een bepaald seizoen/bepaalde periode? (n=19)

Merendeel wil tussen 12:00 en 17:00 uur open

Acht op de tien winkeliers die open willen op zondag (79%), geven aan op zondag open te willen tussen 12:00 en 17:00 uur. Een tiende (11%) wil tussen 10:00 en 17:00 uur open kunnen. Nog een tiende geeft een ander antwoord, deze winkeliers willen later graag zelf bepalen op welke tijden zij open gaan.

Figuur 2.7 Op welke tijden zou u op zondag open willen? (n=19)

2.4 Extra opmerkingen

Aan het einde van de vragenlijst hadden de winkeliers de mogelijkheid om nog extra opmerkingen over een zondagsopenstelling in de gemeente Hattem achter te laten. Een aantal voorbeelden:

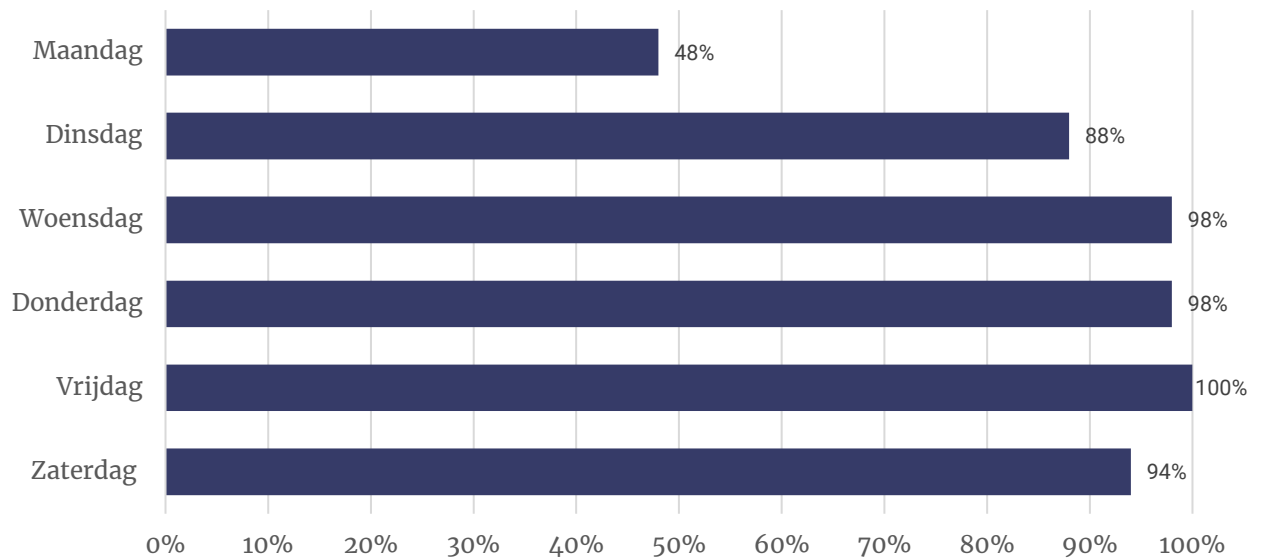
- “Als anderen graag open willen lekker laten doen. Wie weet beden ik mij in de toekomst maar voor nu nog even niet.”
- “Belangrijk dat je per winkel een keuze kan maken.”
- “Geen bezwaren tegen zondagsopening.”
- “Het is jammer dat er alleen gevraagd wordt of je als winkel open wil. Er zijn genoeg winkels die zelf niet open willen maar het prima vinden als een ander wel open wil. Ik pleit voor een vrije wil.”
- “Het is niet uit te leggen aan toeristen (afbreuk) waarom horeca/musea wel open zijn op zondag en de winkels gesloten zijn. Keuze vrijheid voor ondernemer is van deze tijd! Met respect voor kerkgangers door vanaf 12:00 op zondag de deuren te openen!”
- “Het is voor ons een 6e werkdag en dan ook geen personeel.”
- “Hoewel ik en mijn personeel er niet om zitten te springen wil ik toch meedoen met de zondagopeningen. Met name voor mijn medewinkeliers die dat heel graag willen. Samen maken wij de binnenstad. Het zou raar zijn als de horeca en musea volop mogen draaien op zondag en de winkels die dat heel graag willen dan niet open mogen. Ik ben van mening dat iedereen zelf die keuze moet kunnen maken.”
- “Ik ben wel voor zondag opening voor de ondernemers die dat graag willen.”
- “Ik hoop van harte dat de zondag gesloten blijft. Ik ga beslist niet open. Graag iedereen geeft duidelijkheid zoals nu is.”

- “Ik maak al genoeg uren doordeweeks en daarom heb ik de zondag niet nodig maar als een ander het wel wil vind ik het prima.”
- “Ik steun uiteraard de winkeliers die wel op zondag open willen!”
- “Ik zie dit wel als een pilot, als het niet voldoende klanten trekt gaan wij op zondag weer dicht.”
- “Laat iedereen zelf bepalen! Wie niet wil of kan doet het niet. Wie wel wil ook prima. Zo zijn er toch ook geen beperkingen!”
- “Laten we gaan voor een aantal koopzondagen in het jaar. Dan weten onze klanten ook waar ze aan toe zijn.”
- “Voor de binnenstad kan het in de zomer best een aanvulling zijn.”
- “Vooral in de zomerperiode zou het een mooie toevoeging zijn voor de vaste klanten, maar ook voor de toeristen. De terrassen zijn ook open en een loopje door de winkelstraat trekt dan altijd meer mensen.”
- “Wij denken dat de mogelijkheid bieden om op zondag de winkels open te stellen voor het publiek de levendigheid van Hattem ten goede zal komen. Tevens biedt het de ondernemers de kans om hun bestaansrecht te vergroten.”

A Achtergrondkenmerken winkeliers

In deze bijlage zijn een aantal uitgevraagde achtergrondkenmerken van winkeliers weergegeven.

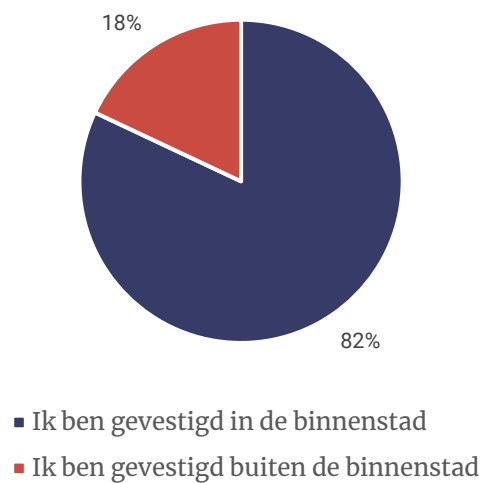
Figuur A.1 Op welke dagen bent u op dit moment geopend? (n=50)

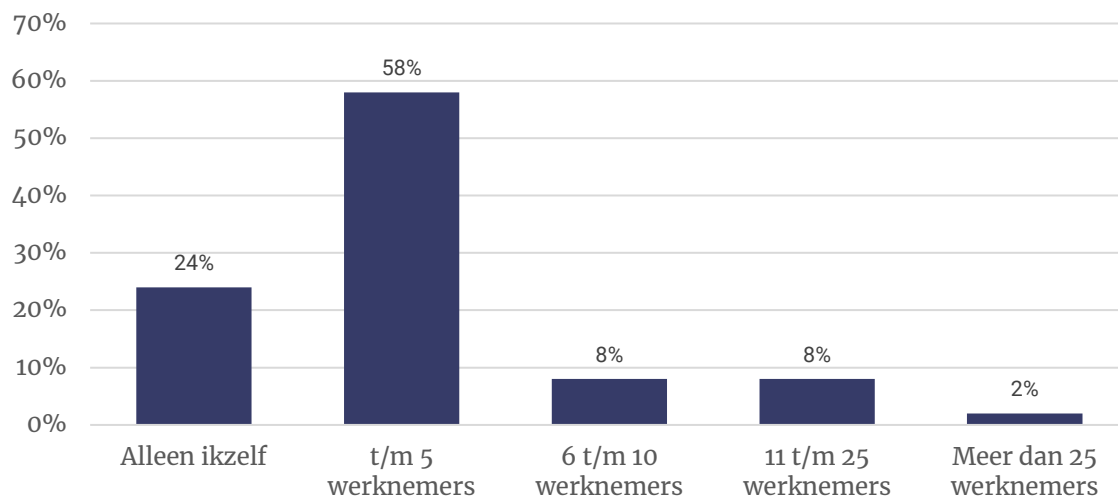
Figuur A.2 In welke branche bent u actief? (n=50)

Branche	%
Dagelijkse artikelen (drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)	18%
Mode en luxe (kleding, schoenen, lederwaren, warenhuizen, juweliers, elektronica: audio, video, computers, witgoed)	24%
In en om het huis (huishoudelijke artikelen, bloemen, wonen (meubels, vloerbedekking, verlichting), doe-het-zelf, dierenspeciaalzaak)	24%
Vrije tijd (speelgoed, computergames, cadeau artikelen, sportartikelen, boeken, Dvd's)	14%
Overige detailhandel (fietsenwinkels, tweedehands, opticiens, audiciens, specifiek aanbod zoals antiek)	10%
Persoonlijke dienstverlening (kappers, schoonheidssalons, pedicure, stomerijen, schoenmakers)	10%
Anders	12%
Totaal	100%

Figuur A.3 Wat is op uw winkel van toepassing? (n=50)

Figuur A.4 Hoeveel werknemers heeft uw vestiging? (n=15)

Figuur A.5 Ik ben: (n=50)

Soort ondernemer	%
Eigenaar van een zelfstandige winkel	86%
Franchisenemer (met beslissingsbevoegdheid)	2%
Franchisenemer (zonder beslissingsbevoegdheid)	0%
Manager/filiaalhouder ketenbedrijf	8%
Anders	4%
Totaal	100%

B Vragenlijst

Onderzoek zondagsopenstelling Hattem

Vragenlijst winkeliers

De gemeente Hattem wil graag weten wat winkeliers vinden van het eventueel openstellen van winkels op zondag in de gemeente. Daarom willen we u als winkelier vragen deze enquête in te vullen.

Aanwijzingen voor het invullen

- De meeste vragen kunt u beantwoorden door een vakje aan te kruisen ☒. Meestal kunt u slechts één antwoord kiezen. Als u meerdere vakjes mag aankruisen, staat dat vermeld.
- Soms kunt u één of meer vragen overslaan, omdat die niet voor u van toepassing zijn. Dit wordt aangegeven met een doorverwijzing (bijvoorbeeld → ga naar vraag 3).
- Heeft u een vergissing gemaakt? Maak het aangekruiste vakje zwart ☒ en kruis het juiste vakje aan ☒.

Terugzenden van de vragenlijst

U kunt de ingevulde vragenlijst in de bijgevoegde antwoordenvolp terug sturen. Een postzegel is niet nodig.

Bent u de envelop kwijt?

Dan kunt u de vragenlijst ook online invullen via de QR-code op de uitnodigingsbrief of u stuurt de vragenlijst (zonder postzegel) op naar:

I&O Research
Antwoordnummer 1104
7500 VB Enschede

Een andere optie is dat u de vragenlijst afgeeft bij de balie in het stadhuis.

I - OPENSTELLING OP KOOPZONDAG

1. Als winkels in gemeente Hattem open zouden mogen op zondag, zou u dan open gaan?

- ☐ Nee, ik wil niet open op zondag
- ☐ Ja, ik wil graag open op zondag → **ga naar vraag 3**
- ☐ Ja, ik wil graag open op zondag, maar niet elke zondag → **ga naar vraag 3**

2. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u niet wilt openen op zondag?

MAXIMAAL 3 ANTWOORDEN MOGELIJK.

- ☐ Persoonlijke redenen: geloofsovertuiging, principieel
- ☐ Economische redenen: verwacht geen omzetverhoging, niet rendabel
- ☐ Sociale redenen (familie, vrienden, vereniging)
- ☐ Verwacht geen personeel beschikbaar te hebben
- ☐ Belang van zondag als vaste rustdag
- ☐ (Landelijk) beleid vanuit hoofdorganisatie
- ☐ Anders, namelijk:

→ **ga naar vraag 7**

3. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u wel open zou willen op zondag?

MAXIMAAL 3 ANTWOORDEN MOGELIJK

- ☐ Omzetverhoging of verhoging van winst
- ☐ Klanten gaan dan vermoedelijk naar winkels binnen de gemeente die wél op zondag open zijn
- ☐ Klanten gaan dan vermoedelijk naar winkels in andere gemeenten waar de winkels wél op zondag open zijn
- ☐ Service voor de klant
- ☐ Bijdrage leveren aan de levendigheid van de binnenstad
- ☐ Anders, namelijk:

II – WENSEN EN BEHOEFTE

4. Hoe vaak zou u open willen op zondag?

- ☐ Ik zou graag elke zondag open willen
- ☐ Ik zou graag meer dan zes koopzondagen willen, maar niet elke zondag
- ☐ Ik zou graag maximaal zes koopzondagen willen
- ☐ Anders, namelijk:

5. Op welke tijden zou u op zondag open willen?

- ☐ Tussen 10:00 en 14:00
- ☐ Tussen 12:00 en 17:00
- ☐ Tussen 10:00 en 17:00
- ☐ Anders, namelijk:

6. Zou u het hele jaar open willen, of alleen een bepaald seizoen/bepaalde periode?

- ☐ Ik zou graag gedurende het hele jaar open willen op zondag
- ☐ Ik zou graag in de zomerperiode op zondag open willen
- ☐ Ik zou graag rondom feestdagen (bijv. kerst) op zondag open willen
- ☐ Ik zou graag in de zomerperiode en rondom feestdagen op zondag open willen
- ☐ Geen voorkeur
- ☐ Anders, namelijk:

III – SLOT

7. Op welke dagen bent u op dit moment geopend?

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Maandag
- ☐ Dinsdag
- ☐ Woensdag
- ☐ Donderdag
- ☐ Vrijdag
- ☐ Zaterdag

8. In welke branche bent u actief?

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Dagelijkse artikelen (drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)
- ☐ Mode en luxe (kleding, schoenen, lederwaren, warenhuizen, juweliers, elektronica: audio, video, computers, witgoed)
- ☐ In en om het huis (huishoudelijke artikelen, bloemen, wonen (meubels, vloerbedekking, verlichting), doe-het-zelf, dierenspeciaalzaak)
- ☐ Vrije tijd (speelgoed, computergames, cadeau artikelen, sportartikelen, boeken, Dvd's)
- ☐ Overige detailhandel (fietsenwinkels, tweedehands, opticien, audicien, specifiek aanbod zoals antiek)
- ☐ Persoonlijke dienstverlening (kappers, schoonheidssalons, pedicure, stomerijen, schoenmakers)
- ☐ Anders

9. Wat is op uw winkel van toepassing?

- ☐ Ik ben gevestigd in de binnenstad
- ☐ Ik ben gevestigd buiten de binnenstad
- ☐ Mijn winkel is een supermarkt

10. Hoeveel werknemers heeft uw vestiging?

- ☐ Alleen ikzelf
- ☐ t/m 5 werknemers
- ☐ 6 t/m 10 werknemers
- ☐ 11 t/m 25 werknemers
- ☐ Meer dan 25 werknemers

11. Ik ben:

- ☐ Eigenaar van een zelfstandige winkel
- ☐ Franchisenemer (met beslissingsbevoegdheid)
- ☐ Franchisenemer (zonder beslissingsbevoegdheid)
- ☐ Manager/filiaalhouder ketenbedrijf
- ☐ Anders, namelijk:

12. Heeft u verder nog opmerkingen over een zondagsopenstelling in gemeente Hattem?

Deze kunt u hieronder delen.

HARTELIJK DANK VOOR HET INVULLEN!

Contactgegevens

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
053 - 200 52 00
KVK-nummer 08198802
info@ioresearch.nl
www.ioresearch.nl

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 - 308 48 00
info@ioresearch.nl
www.ioresearch.nl